

بررسی فعالیت نهادهای فرهنگی دانشگاه فرهنگیان از دیدگاه دانشجو معلمان
(مطالعه موردی: مرکز آموزش عالی شهید مطهری فارس)

محمد بهروزی^۱

چکیده

مطالعه حاضر با هدف بررسی فعالیت نهادهای فرهنگی از دیدگاه دانشجو معلمان دانشگاه فرهنگیان مرکز شهید مطهری فارس انجام شده است. این پژوهش توصیفی از نوع پیمایشی است. جامعه آماری شامل ۷۰۰ نفر از دانشجویان مرکز آموزش عالی شهید مطهری فارس بوده که یک نمونه ۲۰۰ نفری از میان آن‌ها به روش نمونه‌گیری تصادفی طبقه ای انتخاب شد. به‌منظور جمع‌آوری داده‌ها از پرسشنامه محقق ساخته استفاده شده است. روایی پرسشنامه به روش صوری با نظر تعدادی از اساتید دانشگاه فرهنگیان و مسئولان فرهنگی دانشگاه مورد تأیید قرار گرفت. پایایی پرسشنامه نیز از طریق محاسبه ضریب آلفای کرونباخ به میزان ۰/۸۶ برآورد گردید. به‌منظور تحلیل داده‌های پژوهش از آمار توصیفی (درصد، فراوانی، میانگین و میانه) و آمار استنباطی (ضریب همبستگی پیرسون و آزمون تی) استفاده شد. یافته‌های پژوهش نشان داد که: (۱) میزان شرکت دانشجو معلمان در برنامه‌های فرهنگی دانشگاه کمتر از حد متوسط بوده است، (۲) میزان علاقه دانشجو معلمان نسبت به برنامه‌های فرهنگی دانشگاه در سطح خوبی قرار دارد، (۳) بررسی میزان آگاهی دانشجو معلمان از برنامه‌های فرهنگی دانشگاه نشان حاکی از این بود که میزان آگاهی دانشجویان در حد پایینی قرار دارد، و (۴) مقایسه ویژگی‌های جمعیت شناختی نشان داد که میان علاقه، آگاهی، ضرورت کسب اطلاع از فعالیت نهادهای فرهنگی و شرکت در نهادهای فرهنگی دانشگاه همبستگی معناداری وجود دارد. بنابراین ضرورت توجه بیش از پیش به انجام فعالیتهای فرهنگی در دانشگاه فرهنگیان مورد تأکید می باشد.

کلیدواژه: نهادهای فرهنگی، دانشجو معلمان، دانشگاه فرهنگیان، فعالیت‌های فرهنگی

۱. مقدمه

دگرگونی‌های اجتماعی آثاری مثبت و منفی به همراه دارد. این آثار گاهی هزینه‌های فراوانی به جامعه تحمیل می‌کند. در ادبیات علمی جامعه‌شناسی حتی برخی از مسائل اجتماعی از دگرگونی‌های سریع در جامعه ناشی می‌شود (احمری، ۱۳۹۳). فرهنگ^۲ و رفتارهای جامعه^۳ برخاسته از عقاید و اخلاقیات جامعه است و اگر بخواهد تحولی در یک کشور انجام گیرد،

^۱ دانشجوی کارشناسی رشته علوم تربیتی دانشگاه فرهنگیان مرکز شهید مطهری فارس aflbehroozi@gmail.com

^۲ Culture

^۳ Social behavior

فرهنگ، کارگشاست (امام خامنه‌ای، ۱۳۹۰: ۱۹ و ۴۲). در هزار سوم، بحث در باب فرهنگ و توجه به ابعاد مختلف آن و نیز تأثیرگذاری‌هایش در ابعاد مختلف زندگی بشری، بیش از پیش مورد توجه صاحب‌نظران قرار گرفته است. اولین توجه عمیق و تخصصی به این مسئله، با هدایت یونسکو در ده ۶۰ قرن بیستم رخداد و از آن به بعد، دولت‌ها در عرصه‌های مختلف، فصل جدیدی را به این مهم اختصاص دادند (یونسکو، ۱۳۷۶).

این در حالی است که جامعه ایران در دهه‌های اخیر با دگرگونی‌های فرهنگی و علمی و آموزشی همراه بوده است (هاشم زهی، ۱۳۹۰) و علیرغم اینکه جامعه ایران، سرشار از برجستگی‌ها و درخشندگی‌ها است، اما از لحاظ فرهنگی، آن پختگی و بلوغ کافی را ندارد (امام خامنه‌ای، ۱۳۹۰: ۳۹).

دانشجویان که وارد برنامه علمی می‌شوند، فرهنگ آن را تجربه کرده و از طریق یادگیری، تعامل با گروه آموزشی و هم‌ردیفان و ترکیب در فعالیت‌های آن به سمت زمینه‌های حرفه‌ای انتخاب‌شده، جامعه‌پذیر می‌گردند. همچنین در طول برنامه علمی خود، شرایط و اوضاع هم‌ردیفان را تجربه کرده و در توسعه ظرفیت‌های لازم برای حرفه‌ای شدن در حوزه انتخابی خود، سرمایه‌گذاری می‌کنند. آن‌ها همچنین خود را با فرهنگ سازمانی تطبیق می‌دهند (ویدمن^۴، ۲۰۰۸) و فرهنگ دانشگاهی از عوامل مؤثر بر توسعه علمی است (چنگ و همکاران^۵، ۲۰۰۹). یکی از کارکردهای دانشگاه‌ها علاوه بر تولید دانش، فرهنگ‌سازی و ارائه خدمات، توسعه فرهنگ عمومی جامعه است (کاشانی، ۱۳۸۴: ۱۶). حرکت در مسیر تحقق دانشگاه تمدن ساز و تربیت دانشجویان توانمند و تقویت کارکردهای دوگانه دانشگاه (تولید علم و تولید فرهنگ) نیازمند تقویت نهادهای فرهنگی متنوع و تأثیرگذار است (هاشم زهی، ۱۳۹۰).

امروزه، تقریباً تمام کسانی که به دنبال توسعه و اصلاحات هستند در همه جای دنیا از آموزش و پرورش شروع می‌کنند (صبوری خسروشاهی، ۱۳۸۹) و فرهنگ بهترین راه تعیین استراتژیک تدریس و ایجاد ارتباط مؤثر از طریق عوامل شناختی عاطفی در دانش آموزان است (سیلی^۶، ۱۹۸۴).

بطور کلی و بنابر آنچه ذکر گردید، استمرار و بقای هر جامعه‌ای مستلزم آن است که در مجموعه‌ی باورها ارزش‌ها و دانش و مهارت آن به نسل‌های جدید منتقل شود و وسیله این انتقال آموزش و پرورش است و معلمان رکن مهم آموزش و پرورش و عامل اصلی انتخاب و انتقال عناصر فرهنگی و دستاوردهای علمی و فنی و تجارب بشری به نسل جدید هستند. در کاشت و پرورش خصوصیات فرهنگی در نهاد دانش‌آموز این معلمان هستند که به تبع مواجه با تکلیف و وظایف حرفه‌ای خود و بیش از هر چیز، به تبع روش‌های یاددهی-یادگیری مورد استفاده، در حقیقت ویژگی‌های فرهنگی نظام تعلیم و تربیت را تعریف می‌کند و به آن تعیین می‌بخشد (مهرمحمدی، ۱۳۹۲: ۱۰۰). معلمان هستند که نسل‌ها را به هم پیوند می‌دهند و فرهنگ جامعه را حفظ در صورت نیاز اصلاح می‌کنند و تکامل می‌بخشند و رابطه محصلان و جامعه هستند و به رفتار آن‌ها شکل می‌دهند و

⁴ Weidman, J. c

⁵ Chang, S., Yeung, Y., & Cheng, M

⁶ Seelye, H. N

افراد مورد نیاز جامعه را تربیت می‌کنند. با توجه نقش حساس و سرنوشت‌ساز حرفه معلمی اهمیت نقشه تربیتی و فرهنگی یک معلم زیاد می‌شود. یک معلم باید بتواند به تمامی وظایف تعلیمی و تربیتی خود به خوبی عمل کند البته انجام مطلوب این نقش مستلزم علاقه شدید و میل زیاد معلم نسبت به این امور و اینکه معلم نسبت به مسائل و ارزش‌ها و فرهنگ جامعه آگاه باشد و همیشه در جریان این امور قرار گیرد. با توجه به آنچه درباره آموزش و پرورش گفته شد اساس پیشرفت تأمین‌کننده عوامل مربوط به ارزش‌های فرهنگی اجتماعی، تعهد و رشد اقتصادی آموزش و پرورش هست و با توجه به اهمیت و اعتبار و ارزشی که بر معلم متصور است این امر بیشتر مورد توجه قرار می‌گیرد. سرمایه‌گذاری در جهت ایجاد مراکز دانشگاه فرهنگیان سودمندترین بهترین سرمایه‌گذاری هست و به همین خاطر است که تربیت معلم از جمله مسائلی است که موجب اشتغال فکری بیشتر مسئولان کشورمان شده و مهم شمرده می‌شود.

فعالیت فرهنگی در دانشگاه فرهنگیان هرگونه تدبیر و فعالیتی که به مثابه بخشی از برنامه درسی تربیت معلم شایستگی محور- در قالب داوطلبانه و اختیاری (غیرالزامی) برای کسب شایستگی های (عام یا تخصصی) معلمی در نظام تربیت معلم صورت گیرد. دانشگاه فرهنگیان به مثابه نهاد اصلی تربیت معلم در طراز جمهوری اسلامی ایران، مسئولیت فراهم آوردن زمینه های مناسب تکوین و تعالی هویت حرفه ای معلمان را ضمن توجه به اعتلای هویت انسانی، اسلامی-انقلابی و ایرانی ایشان بر اساس نظام معیار اسلامی برعهده دارد.

نقش فعالیت‌های فرهنگی از همه‌ی جنبه‌های دیگر فعالیت‌های مراکز دانشگاه فرهنگیان مهم‌تر و سازنده تر است. یابین^۷ و اکسونژ^۸ (۲۰۰۷) می‌گویند برای اصلاح برنامه درسی ما نه تنها باید محتوای درسی خود را اصلاح کنیم بلکه باید به اصلاح برنامه‌ی آموزشی فرهنگی خود نیز پردازیم که در این میان اصلاح برنامه فرهنگی معلم مهم‌ترین آن است (یابین و اکسونژ، ۲۰۰۷). چرا که فن معلمی را می‌توان به هر کسی آموزش داد و از او خواست که به شغل معلمی بپردازد اما آیا می‌توان گفت همه افراد شخصیت و معنویت لازم را برای معلمی دارند؟ این سوالی است که ما را از اهمیت و ضرورت توجه به برنامه های فرهنگی در مراکز دانشگاه فرهنگیان آگاه می‌سازند. نهاد تعلیم و تربیت در مواجهه با عناصر فرهنگ بیگانه، نیاز به الگویی مناسبی دارد (شمشیری و همکاران، ۱۳۹۳: ۹۶). در دنیای متغیر امروز فعالیت های فرهنگی دانشگاه فرهنگیان بهتر است به گونه‌ای طراحی شوند که مطالب ارزشمندی با توجه به نیازهای دانشجو معلمان جوان که متعلق به فرهنگ های مختلف می‌باشند مطابقت داشته باشند و اولویت این برنامه ها باید در جهت رشد و ایجاد خلاقیت و همچنین ایجاد یک دید انتقادی در دانشجو معلمان باشند تا بتوانند در فردایی نه چندان دور در دبستان ها و مدارس، ضمن شناخت خوب فرهنگ اسلامی و ایرانی کشورمان به مقابله با حملات فرهنگی دشمنان اسلام و ایران بپردازند. امروز فعالیت های نهادهای فرهنگی مراکز دانشگاه فرهنگیان از چنان اهمیتی برخوردار هستند که می‌توان گفت اگر این برنامه ها به خوبی طراحی و تنظیم شوند و به مرحله اجرا در آیند می‌توانند از تهاجم فرهنگی در قشر عظیمی از جامعه که همان کودکان و نوجوانان هستند جلوگیری کنند برای اینکه بتوان طرحی برای برنامه ریزی درست پیام رسانی فرهنگی ارائه داد، نخست می‌بایست نگرش و گرایش افراد جامعه نسبت به فعالیت های نهادهای فرهنگی مورد بررسی قرار گیرد سپس عوامل مؤثر بر گرایش

⁷ Yu-bin, M. A

⁸⁸ XIONG, M

آن‌ها شناسایی و تأثیری گرایش بر رفتار آن‌ها دارند مورد مطالعه قرار گیرد (احمری، ۱۳۹۳).

مبانی نظری (ادبیات تحقیق)

علاقه^۹، ناشی از نوعی نگرش است؛ یعنی در انسان ابتدا نگرش و بعد علاقه به وجود می‌آید و سپس علاقه به گرایش و گرایش به عمل تبدیل می‌شود. در مطالعات اجتماعی از این نظر به نگرش توجه بسیار شده است که پژوهشگران آن را زمینه‌ساز رفتار می‌دانند. کولتز^{۱۰} پژوهشگر علوم ارتباطی عقیده دارد که نگرش‌ها را می‌توان گونه‌ای از نظام‌های پیچیده و منظم عقیدتی دانست که انسان‌ها را آماده بروز واکنش‌های رفتاری خاص می‌کند. افزون بر این، نظام‌های پیچیده تمامی ابعاد رفتار بشر را تحت تأثیر قرار می‌دهد (محسنی، ۱۳۷۹: ۹۱).

مهم‌ترین و مشهورترین نظر در زمینه ی گرایش توسط فیش باین^{۱۱} و آیزن^{۱۲} (۲۰۰۵) ارائه گردیده است. آن‌ها در پس یافتن یک نظریه برای تبیین رفتار به نقش گرایش اشاره می‌کنند. به نظر آن‌ها رفتار در پی زنجیره‌ای از عوامل به وجود می‌آید. حلقه ماقبل بروز رفتار، «قصد و نیت» به انجام یک رفتار است. به وجود آمدن قصد و نیت، به‌نوبه خود تابع دو متغیر دیگر است:

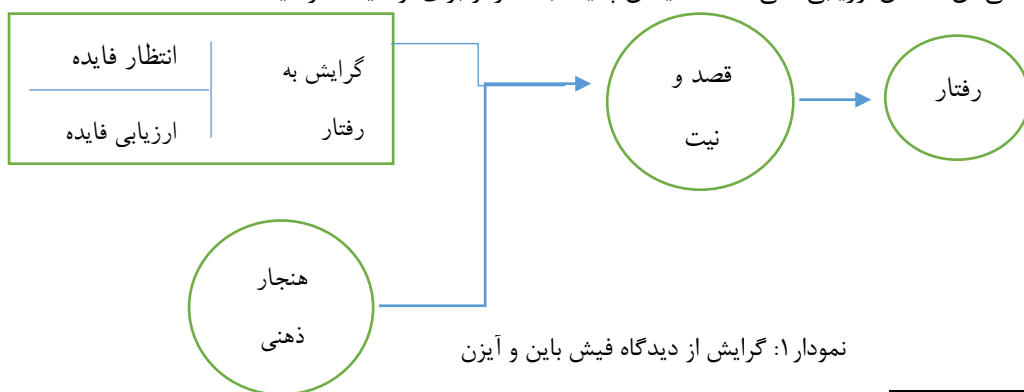
۱. گرایش به‌سوی آن رفتار که یک متغیر فردی و شخصی است که طی آن فرد انجام یک رفتار یا یک پدیده را از نظر خودش ارزیابی می‌کند.

۲. هنجار ذهنی که نشان‌دهنده نفوذ و فشار اجتماعی روی یک شخص برای انجام یک رفتار است و در تحقیق حاضر، تنها تأثیر متغیر گرایش بر رفتار موردنظر است.

میزان هریک از دو متغیر (گرایش و هنجار) در به وجود آمدن قصد و نیت، همیشه یکسان نیست و بستگی به شخصیت فرد و شرایط اجتماعی دارد. در این نظریه گرایش به‌نوبه خود تابع دو عامل دیگر در نظر گرفته شده است (فیش باین، آیزن، ۲۰۰۵):

۱. انتظار فایده به معنی آنکه یک شخص تا چه حد از یک پدیده انتظار فایده دارد؛

۲. ارزیابی فایده که طی آن شخص ارزیابی می‌کند که آیا آن پدیده به نظر او برای او فایده دارد یا نه.

⁹ interest

¹⁰ Kvltz

¹¹ Fishbein

¹² Ajzen

بر طبق نظر میشل مان (۱۹۸۹) می توان استنباط کرد که دانشجو پس از آگاهی از برنامه فرهنگی برای گرایش به آن هدایت می شود. بعلاوه مان در ساختار گرایش به ارتباط مداوم فرآیندهای روان شناختی فردی و محیط توجه دارد (مان^{۱۳}، ۱۹۸۹: ۱۶).

گوردن آلپورت^{۱۴} (۱۹۷۳) در بررسی خود درباره نگرش ها اشاره می کند که نگرش می تواند به عنوان یک گرایش و آمادگی برای پاسخ گویی مطلوب یا نامطلوب نسبت به اشیاء، اشخاص، مفاهیم یا هر چیزی تلقی شود.

بنای تعریف یادشده فرض های مهم زیر است: (می چل، ۱۳۷۳: ۲۹۱)

۱. نگرش با رفتار رابطه دارد. شخص بر اساس نگرش خود نسبت به چیزی، این آمادگی را دارد که به گونه ای خاص رفتار کند؛
۲. نگرش، متغیری یک بعدی است که بستگی به احساس شخصی نسبت به یک موضوع دارد، آن احساس ناشی از التفات، علاقه و یا کشش و جاذبه است؛

۳. نگرش، احساس نهفته در فرد است. پیامدهای نگرش را می توان مشاهده کرد لیکن خود آن قابل رؤیت نیست. در این تحقیق نگرش به صورت شرکت در فعالیتهای فرهنگی ظاهر می گردد؛

بر اساس نظریه های نیاز و انگیزش، نیاز به نیروی ذهنی اطلاق می شود که موجب انگیزش و سر زدن رفتار خاصی از آدم می گردد تا نیاز پدید آمده ارضا شود. از دید روان شناسان، نیاز متغیر انگیزاننده ای است که باعث رفتار خاصی در فرد می شود (بابایی، ۱۳۷۸: ۲).

جامعه شناسان نیاز را با توجه به پیوستگی و ارتباط فرد با جامعه پیرامونش مطالعه می کنند. آن ها نیاز را کمتر یک پدیده طبیعی و فطری باهدف مشخص بلکه بیشتر تلفیق شده از سوی جامعه می دانند. به همین دلیل دارندورف (۱۹۵۹) واژه علائق را به نیاز ترجیح می دهد (رفیع پور، ۱۳۶۴: ۱۵-۱۶).

آن نظریه ای که بتوان در چهارچوب آن در هر شرایط زمانی و مکانی محدود نیازی خاص و عوامل مؤثر بر آن را از نظر تجربی بررسی کرد، «فیلد تئوری» لوین است. لوین رفتار انسانی را تابع دودسته از عوامل، خصوصیات شخصی و خصوصیات محیط می داند $B=F(P,E)$ ؛ که در این فرمول B-behavior (رفتار) تابعی (f) از P-person (ویژگی شخصی) و E Environment (محیط) است. اهمیت «فیلد تئوری» در آن است که دست محققان را باز می گذارد تا بدون هیچ گونه محدودیت نظری، عوامل مؤثر در یک شرایط خاص را بررسی کنند. بر اساس این نظریه می توانیم نیازها را چون نوعی رفتار تابع شرایط بدانیم (رفیع پور، ۱۳۶۴: ۹۵) از طرفی، دارندورف در تعریف نیاز، علاقه را به نیاز ترجیح می دهد؛ بنابراین در تحقیق حاضر، می توانیم علاقه را تابع خصوصیات فردی و محیطی بدانیم.

آگاهی، فرآیند سازمان دهی، تعبیر، تفسیر و ارتباط اطلاعاتی است که از سوی حواس جمع آوری می شود. آگاهی های (اجتماعی-فرهنگی) هر یک به نسبت متفاوتی بر نگرش و رفتار فرد مؤثر واقع می شود (نیک کار و همکاران ۱۳۸۴).

¹³ Mann
¹⁴ Allport

۳. روش تحقیق و جامعه آماری

تحقیق حاضر، یک تحقیق کمی و برپایه مفروضات پژوهش‌های خرد گرایانه است و از بعد نحوه گردآوری اطلاعات، تحقیق توصیفی غیر آزمایشی است. با توجه به اینکه یکی از اهداف این تحقیق، بررسی علاقه دانشجوی معلمان به فعالیت های نهادهای فرهنگی و نگرش آنها نسبت به ضرورت کسب آگاهی از برگزاری برنامه‌های نهادهای فرهنگی است؛ پس یک تحقیق پیمایشی نیز محسوب می‌گردد.

جامعه آماری این مطالعه شامل دانشجوی معلمان مرکز آموزش عالی شهید مطهری دانشگاه فرهنگیان فارس می باشد. با توجه به حجم جامعه که تعداد آن حدود ۷۰۰ نفر می باشد، با ۹۵ درصد اعتماد و با استفاده از جدول گرجسی مرگان حدود ۲۰۰ نفر به روش نمونه گیری تصادفی طبقه ای به عنوان نمونه انتخاب شدند.

ابزار گردآوری داده ها در این تحقیق پرسش‌نامه محقق ساخته است. این پرسش‌نامه، در مجموع مشتمل بر دو بخش است: در بخش اول آن، مشخصات فردی دانشجویان از جمله سال ورودی و رشته تحصیلی مورد پرسش قرار گرفته است و در بخش دوم که مشتمل بر ۲۰ سوال است نحوه کسب اطلاعات فرهنگی با ۱ پرسش، علاقه دانشجویان به فعالیت فرهنگی نهادهای فرهنگی دانشگاه با ۵ پرسش و میزان احساس ضرورت به کسب اخبار فعالیت نهادهای فرهنگی با ۵ پرسش براساس طیف پنج امتیازی لیکرت، (از بسیار کم تا بسیار زیاد)؛ و همچنین میزان آگاهی دانشجویان از برنامه‌های نهادهای فرهنگی با ۵ پرسش و میزان شرکت آنها در برنامه‌های نهادهای فرهنگی با ۵ پرسش در مقیاس نسبی مورد پرسش قرار گرفته است. در این تحقیق اعمال اعتبار صوری به بالا بردن اعتبار ابزار کمک کرده است. در این فرآیند، شاخص ها و سوالات با استفاده از نظرات ده نفر از اساتید و صاحب‌نظران فرهنگی دانشگاه مورد بررسی و تایید قرار گرفت. بعلاوه، روایی محتوایی پرسشنامه با استفاده از روش تحلیل گویه انجام گرفت، ضریب همبستگی ۱۰ گویه ای که بصورت لیکرت بود با نمره کل به صورت کم ترین و بیشترین میزان در دامنه ای بین ۰/۶۰ و ۰/۸۰. در سطح ۰/۰۵ / معناداری به دست آمد. برای تعیین پایایی طیف‌های علاقه پاسخ‌گویان به برنامه‌های نهادهای فرهنگی و نگرش آنها درباره ضرورت کسب اطلاعات از این فعالیت ها، از ضریب الفا کرونباخ استفاده شد. ضریب آلفای کرونباخ حاصل از آزمون پایایی این طیف، ۰/۸۶ بود که باتوجه به تعداد گویه‌های طیف، در حد خوبی است. در پژوهش حاضر پس از تکمیل پرسشنامه ها، داده های گردآوری شده به کمک نرم افزار SPSS-23 و با استفاده از آمار توصیفی (درصد، فراوانی، میانگین و میانه) و آمار استنباطی (ضریب همبستگی پیرسون و آزمون تفاوت میانگین ها) مورد پردازش و تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

۴. پیشینه تحقیق

از جمله پژوهش‌های انجام شده در زمینه ی فرهنگ و فعالیت‌های فرهنگی می‌توان به پژوهش هاشم زهی (۱۳۹۰) با عنوان «عوامل مؤثر بر گرایش دانشجویان به برنامه‌های فرهنگی دانشگاه (مقایسه دانشگاه آزاد اسلامی تهران شرق با دانشگاه دولتی شهید بهشتی)» اشاره کرد که نتایج این پژوهش نشان می‌دهد که هرچه میزان گرایش دانشجویان به فرهنگ غرب بیشتر باشد میزان گرایش آنان به برنامه‌های فرهنگی دانشگاه کمتر می‌شود.

گرایش دانشجویان به برنامه‌های فرهنگی در دو دانشگاه و میانگین ارزیابی دانشجویان از میزان برنامه‌ریزی و اجرای برنامه‌های فرهنگی در دو دانشگاه یکسان هست. دانشجویان دانشگاه تهران شرق در مقایسه با دانشگاه شهید بهشتی ارزیابی مثبت‌تری از میزان تطابق برنامه‌های فرهنگی دانشگاه با نیازهای خود دارند.

در سال ۱۳۹۰ پژوهشی با هدف «بررسی نگرش دانشجویان دانشگاه‌های شهید بهشتی، امام صادق (ع) و الزهرا (ص) نسبت به شرایط علمی-پژوهشی، فرهنگی و اجتماعی دانشگاه محل تحصیل» توسط معاونان تربیتی انجام شد که یافته‌های این پژوهش نشان داد که در بخش کیفی دانشجویان بر دو مقوله نقاط قوت و ضعف دانشگاه خود تأکید داشته‌اند. نگرش دانشجویان در دانشگاه‌های تک جنسیتی و مختلط، شهید بهشتی، امام صادق و الزهراء نسبت به شرایط دانشگاه محل تحصیل دو عامل جنسیت و مقطع تحصیلی بیشترین تأثیر را دارند. نتایج به‌دست‌آمده همچنین نشان داد که متغیر نوع دانشگاه (مختلط و تک جنسیتی) و متغیر مقطع تحصیلی (کارشناسی، کارشناسی ارشد و دکتری) به‌تنهایی اثر معنی‌داری بر روی نگرش دانشجویان نسبت به شرایط علمی-پژوهشی، فرهنگی و اجتماعی دانشگاه محل تحصیل خود ندارند؛ بنابراین می‌توان این‌گونه نتیجه گرفت که نگرش دانشجویان در دانشگاه‌ها علاوه بر اینکه تحت تأثیر متغیر نوع دانشگاه (مختلط و تک جنسیتی) و مقطع تحصیلی قرار می‌گیرد، برخورداری دانشگاه از شرایط و امکانات مناسب آموزشی، فرهنگی و اجتماعی نیز بر روی نگرش دانشجویان قبل و بعد از ورود به دانشگاه تأثیر دارد.

«رابطه‌ی استفاده از اینترنت با نگرش‌های فرهنگی، اخلاقی و مذهبی اسلامی» عنوان مطالعه‌ی ای بود که توسط احمد حسینی (۱۳۹۲) صورت گرفت. نتایج این پژوهش نشان می‌دهد که بین میزان استفاده از اینترنت و نگرش فرهنگی دانشجویان رابطه‌ی معنادار و معکوس وجود دارد. متغیر نگرش اخلاقی نیز با میزان استفاده از اینترنت رابطه‌ی منفی و معنادار دارد، همچنین بر اساس دیگر نتایج این پژوهش نگرش‌های مذهبی اسلامی با میزان استفاده از اینترنت رابطه‌ی معناداری ندارد. آورید (۱۳۸۹) پژوهشی اسنادی و پیمایشی با موضوع «بررسی عوامل مؤثر بر مشارکت اجتماعی و فرهنگی دانشجویان دختر دانشگاه پیام نور مرکز رشت انجام داده است. یافته پژوهش وی نشان می‌دهد که بین متغیرهای احساس تعلق اجتماعی و مشکلات اقتصادی و عضویت در تشکلهای و نهادهای اجتماعی و فرهنگی رابطه معناداری مشاهده شده است؛ اما تأثیر میزان تحصیلات بر مشارکت اجتماعی و فرهنگی دانشجویان دختر همواره قابل تأیید نیست و می‌تواند وجهی سلبی به خود بگیرد و از مشارکت مورد انتظار آنان بکاهد.

پژوهشی با عنوان « بررسی تفاوت‌های قومیتی دانشجویان از نظر فعالیت در کانون‌های فرهنگی دانشگاه‌ها» توسط سراج زاده و همکاران در سال ۱۳۸۷ انجام گرفت، نتایج پژوهش نشان می‌دهد که حدود سه پنجم پاسخگویان فارس، حدود یک پنجم آذری و یک پنجم بقیه را سایر اقوام تشکیل می‌دهند که در میان آن‌ها، دانشجویان کرد و لر دارای شمار بیشتری هستند و از نظر عضویت در انواع تشکلهای دانشجویی، بیشترین میزان عضویت مربوط به انجمن‌ها و کانون‌های علمی بوده است که نزدیک یک پنجم دانشجویان در آن‌ها عضویت داشته‌اند، بعد از آن بسیج دانشجویی قرار دارد و میزان عضویت در سایر تشکلهای به حدود ۱۰ درصد و کمتر تقلیل می‌یابد.

پژوهشی توصیفی تبیینی با عنوان «بررسی نگرش دانشجویان دانشگاه شیراز نسبت به برنامه‌های فرهنگی و هنری و عوامل مؤثر بر شرکت آن‌ها در این فعالیت‌ها» توسط نیک کار و همکاران (۱۳۸۴) انجام گرفت و نشان داد که میزان علاقه دانشجویان به برنامه‌های فرهنگی و هنری نسبتاً زیاد است و این افراد ضرورت برنامه‌های فرهنگی و هنری را در حد نسبتاً زیادی حس می‌کنند اما میزان آگاهی آنان از این برنامه‌ها بسیار ناچیز است؛ بنابراین بین سه متغیر علاقه، احساس نیاز به کسب اطلاع و آگاهی با میزان شرکت آن‌ها رابطه مستقیم وجود دارد. آگاهی بیشترین رابطه را با شرکت دارد. به علاوه علاقه‌مندی در میان زنان، افراد مجرد و غیر شاغل، ساکنین شهرهای بزرگ، افرادی که پدر و مادر آن‌ها از سطح تحصیلات بالایی برخوردارند، کسانی که وضع درآمد بهتری دارند و نیز دانشجویان مقطع کارشناسی و دانشجویان گروه آموزشی هنر و معماری بیشتر است.

پژوهشی توصیفی تبیینی با عنوان «بررسی نگرش دانشجویان دانشگاه شیراز نسبت به برنامه‌های فرهنگی و هنری و عوامل مؤثر بر شرکت آن‌ها در این فعالیت‌ها» توسط نیک کار و همکاران در سال ۱۳۸۴ انجام گرفت و نشان داد که میزان علاقه دانشجویان به برنامه‌های فرهنگی و هنری نسبتاً زیاد است و این افراد ضرورت برنامه‌های فرهنگی و هنری را در حد نسبتاً زیادی حس می‌کنند اما میزان آگاهی آنان از این برنامه‌ها بسیار ناچیز است؛ بنابراین بین سه متغیر علاقه، احساس نیاز به کسب اطلاع و آگاهی با میزان شرکت آن‌ها رابطه مستقیم وجود دارد. آگاهی بیشترین رابطه را با شرکت دارد. به علاوه علاقه‌مندی در میان زنان، افراد مجرد و غیر شاغل، ساکنین شهرهای بزرگ، افرادی که پدر و مادر آن‌ها از سطح تحصیلات بالایی برخوردارند، کسانی که وضع درآمد بهتری دارند و نیز دانشجویان مقطع کارشناسی و دانشجویان گروه آموزشی هنر و معماری بیشتر است.

نتایج تحقیق میرزایی (۱۳۸۱) با موضوع «بررسی نگرش فرهنگی دانشجویان کارشناسی روزانه دانشگاه تبریز و برخی عوامل مرتبط بر آن» نشان می‌دهد که دانشجویان در دو بعد (اعتقادی و احساسی) که به جنبه لطیف و شخصی دین محسوب می‌شود از میزان دین‌داری بالاتری برخوردار هستند اما در دو بعد دیگر (مناسکی و پیامدی) نمره آنان کمتر است که حکایت از نوع گسست بین نگرش و عمل این دانشجویان دارد. بین عوامل بررسی شده «جنسیت» بیش از سایر عوامل با موضوع دین‌داری و جهت‌گیری دینی مرتبط است و دانشجویان دختر نسبت به دانشجویان پسر از میزان دین‌داری بالاتری برخوردار بالاتر و درعین حال جهت‌گیری سنتی‌تری برخوردارند.

۵. سوالات تحقیق

آن چه در این مقاله مطمح نظر می باشد، بررسی فعالیت نهادهای فرهنگی دانشگاه فرهنگیان از دیدگاه دانشجو معلمان این دانشگاه در مرکز آموزش عالی شهید مطهری فارس است. منظور از نهادهای فرهنگی، بسیج دانشجویی، نهاد رهبری، دبیرخانه جشنواره فرهنگی و دبیرخانه جشنواره های قرآنی است و در این جا منظور از فعالیت های فرهنگی، فعالیت هایی از قبیل برگزاری برنامه ها و جشنواره های فرهنگی، مسابقات فرهنگی و گارگاه های آموزشی، مسابقات قرآنی و... است.

در این راستا، مطالعه حاضر به دنبال یافتن پاسخ برای سوال های زیر می باشد:

۱، ۵) دانشجو معلمان بیشتر از چه طریقی از فعالیت نهادهای فرهنگی مطلع می شوند؟

- ۵، ۲) علاقمندی دانشجو معلمان نسبت به فعالیت نهادهای فرهنگی به چه میزان می باشد؟
 ۵، ۳) احساس ضرورت دانشجو معلمان نسبت به آگاهی از فعالیت نهادهای فرهنگی به چه میزان می باشد؟
 ۵، ۴) آگاهی دانشجو معلمان نسبت به فعالیت نهادهای فرهنگی به چه میزان می باشد؟
 ۵، ۵) شرکت دانشجو معلمان در فعالیت های نهادهای فرهنگی به چه میزان می باشد؟
 ۵، ۶) آیا بین علاقه، آگاهی، ضرورت کسب اطلاعات فرهنگی و شرکت در فعالیت های نهادهای فرهنگی رابطه معناداری وجود دارد؟
 ۵، ۷) آیا بین دانشجویان ورودی های مختلف دانشگاه از لحاظ علاقه به فعالیت های نهادهای فرهنگی تفاوت معنی داری وجود دارد؟

۶. یافته ها

تجزیه و تحلیل یافته های تحقیق

- ۶، ۱) دانشجو معلمان بیشتر از چه طریقی از فعالیت های نهادهای فرهنگی مطلع می شوند؟
جدول ۱: وسیله کسب اطلاعات دانشجو معلمان از برنامه فعالیت های نهادهای فرهنگی دانشگاه فرهنگیان

وسيله آگاهی	اینترنت	اطلاعيه ها و نشریه های فرهنگی	مدیر و کارشناس فرهنگی	سایر امکانات
آمار				
تعداد	۳۸	۸۲	۱۷	۴۹
درصد	۲۰/۲	۴۳/۶	۹	۲۶/۱

با توجه به جدول فوق (جدول ۱) نتایج حاکی از آن است که بیشترین وسیله ای که دانشجو معلمان از آن طریق از فعالیت نهادهای فرهنگی مطلع می شوند، اطلاعاتیه ها و نشریه های فرهنگی است (حدود ۴۳/۶ درصد). این در حالی است که ۲۰/۲ درصد از دانشجو معلمان بوسیله اینترنت، ۹ درصد از دانشجو معلمان بوسیله کارشناس فرهنگی و ۲۶/۱ درصد از دانشجو معلمان از طریق سایر امکانات از برنامه فعالیت های نهادهای فرهنگی مطلع می شوند.

- ۶، ۲) علاقه مندی دانشجو معلمان نسبت به فعالیت های نهادهای فرهنگی به چه میزان می باشد؟

جدول ۲: توزیع فراوانی میزان علاقه دانشجو معلمان به فعالیت نهادهای فرهنگی مختلف

نوع فعالیت	خیلی زیاد		زیاد		متوسط		کم		خیلی کم	
	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد
جشنواره‌های قرآن و عترت	۷۰	۳۷/۲	۵۷	۳۰/۳	۴۷	۲۵	۸	۴/۳	۴	۲/۱
جشنواره‌های فرهنگی	۵۴	۲۸/۷	۶۱	۳۲/۶	۵۴	۳۹/۳	۱۵	۸	۱	۵
فعالیت‌های نهاد رهبری	۵۷	۳۰/۳	۷۴	۳۹/۶	۴۲	۲۲/۵	۸	۴/۲	۶	۳/۲
فعالیت‌های بسیج	۴۶	۲۴/۵	۵۵	۲۹/۳	۶۱	۳۲/۴	۱۴	۷/۴	۱۱	۵/۹
فعالیت‌های کانون‌های فرهنگی	۴۰	۲۱/۳	۵۱	۲۷/۱	۵۵	۲۹/۳	۳۲	۱۷	۹	۴/۸

همان‌طور که در جدول ۲ ملاحظه می‌شود نتایج نشان می‌دهد که میزان علاقه دانشجو معلمان به برخی از فعالیت نهادهای فرهنگی در حد بسیار زیاد است. به‌طوری که ۶۹/۹ درصد آن‌ها در حد زیاد و خیلی زیاد به برنامه‌های نهاد رهبری علاقه داشته‌اند. همچنین ۶۷/۲ درصد در حد زیاد و خیلی زیاد به جشنواره‌های قرآن و عترت علاقه نشان داده‌اند. از بین فعالیت‌های فرهنگی، برنامه‌های کانون‌های فرهنگی کمترین علاقه‌مند را دارد؛ به‌طوری که تنها ۴۸/۴ درصد در حد زیاد و خیلی زیاد و ۲۱/۸ درصد در حد کم و خیلی کم به این فعالیت فرهنگی علاقه‌مند هستند.

با توجه به این که میزان علاقه دانشجو معلمان به فعالیت نهادهای فرهنگی در ۵ بعد سنجیده شده است؛ پس نمره علاقه دانشجو معلمان به فعالیت نهادهای فرهنگی می‌تواند از ۵ (خیلی کم) تا ۲۵ (خیلی زیاد) در نوسان می‌باشد. نتایج حاصل نشان می‌دهد که میزان علاقه دانشجو معلمان به فعالیت نهادهای فرهنگی نسبتاً خوب می‌باشد؛ به‌طوری که میانگین نمره آن‌ها در این طیف ۱۸/۵۷۷ است که بیش از حد متوسط یعنی ۱۵ است. این موضوع نیز نشانگر علاقه نسبتاً زیاد دانشجو معلمان به این گونه فعالیت‌هاست.

۳، ۶) احساس ضرورت دانشجو معلمان نسبت به آگاهی از فعالیت نهادهای فرهنگی به چه میزان می‌باشد؟ یکی از پیش‌نیازهای شرکت در فعالیت‌های نهادهای فرهنگی، آگاهی از وجود این فعالیت‌هاست. از طرفی کسانی به دنبال کسب اطلاعات می‌باشند که ضرورت آن را حس کرده باشند.

جدول ۳: توزیع فراوانی میزان ضرورت آگاهی دانشجو معلمان از فعالیت‌های فرهنگی

خیلی کم		کم		متوسط		زیاد		خیلی زیاد		نوع فعالیت
درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	
۴/۸	۹	۶/۹	۱۳	۱۶	۳۰	۳۲/۴	۶۰	۳۷/۴	۷۰	جشنواره‌های قرآن و عترت
۶/۴	۱۲	۱۳/۳	۲۵	۲۹/۸	۵۶	۲۹/۸	۵۶	۲۰/۲	۳۸	جشنواره‌های فرهنگی
۴/۸	۹	۹	۱۷	۱۵/۴	۲۹	۳۰/۹	۵۸	۳۹/۴	۷۴	فعالیت‌های نهاد رهبری
۶/۹	۱۳	۵/۳	۱۰	۲۰/۲	۳۸	۲۶/۱	۴۹	۴۰/۴	۷۶	فعالیت‌های بسیج
۴/۳	۸	۱۱/۲	۲۱	۳۳/۴	۴۴	۳۰/۳	۵۷	۳۰/۳	۵۷	فعالیت‌های کانون‌های فرهنگی

نتایج حاصل از بررسی میزان ضرورت آگاهی دانشجو معلمان از فعالیت‌های فرهنگی نشان می‌دهد که ۷۰/۳ درصد دانشجو معلمان در حد زیاد و خیلی زیاد آگاهی از برنامه‌های نهاد رهبری را ضروری می‌دانند. همچنین ۶۶/۵ درصد دانشجو معلمان آگاهی از برنامه‌های بسیج و ۶۹/۸ درصد آنها آگاهی از برنامه‌های مربوط به جشنواره قرآن و عترت را در حد زیاد و خیلی زیاد لازم می‌دانند. در این زمینه، دانشجو معلمان کم‌ترین ضرورت را برای آگاهی از برنامه کانون‌های فرهنگی قائل می‌باشند. همان‌گونه که ملاحظه می‌شود این نتایج با میزان علائق آن‌ها به فعالیت‌های فرهنگی هم‌خوانی دارد. با توجه به این‌که هر یک از فعالیت‌های یادشده از نمره ۱ (ضرورت خیلی کم) تا نمره ۵ (ضرورت خیلی زیاد) را به خود اختصاص می‌دهند؛ پس نمره دانشجو معلمان در مورد ضرورت کسب اطلاع از فعالیت‌های نهاد‌های فرهنگی، می‌تواند از ۵ تا ۲۵ در نوسان باشد. نتایج حاصل نشان می‌دهد که از نظر افراد مورد بررسی، ضرورت کسب اطلاع از فعالیت‌های نهاد‌های فرهنگی در حد نسبتاً زیاد می‌باشد؛ به‌طوری‌که تنها نمره ۱۶/۶ درصد آن‌ها کمتر از حد متوسط یعنی ۱۵ است. میانگین نمره پاسخ‌گویان از این طیف ۱۸/۸۵ است که مؤید نتیجه یاد شده می‌باشد.

۴، ۶) آگاهی دانشجو معلمان نسبت به فعالیت‌های فرهنگی به چه میزان هست؟

همان‌گونه که پیش از این اشاره شد، لازمه شرکت افراد در فعالیت‌های نهاد‌های فرهنگی آگاهی آن‌ها از وجود چنین برنامه‌هایی است. به‌درستی کسانی که به فعالیتی علاقه نداشته باشند، کسب اطلاع در مورد آن را ضروری نمی‌دانند و در نتیجه درصد کسب اطلاع در مورد آن فعالیت بر نمی‌آیند و سرانجام در آن فعالیت شرکت نمی‌کنند. همان‌گونه که در دو مبحث قبلی اشاره شد.

علاقه دانشجومعلمان به فعالیت نهادهای فرهنگی و نیازی که در جهت کسب اطلاعات در این مورد دارند، در حد نسبتاً زیادی است. در این بخش به آخرین پیش شرط مشارکت افراد در فعالیتهای نهادهای فرهنگی که آگاهی آنها از وجود چنین فعالیتهایی است می پردازیم.

برای این منظور، میزان آگاهی دانشجومعلمان از تعداد برگزاری جشنوارههای فرهنگی، جشنوارههای قرآنی، برنامههای فرهنگی بسیج، برنامههای فرهنگی نهاد رهبری و کانونهای فرهنگی مورد پرسش قرار گرفت که نتایج آن در جدول ۴ نشان داده شده است.

جدول ۴. میزان آگاهی دانشجو معلمان از فعالیتهای فرهنگی برگزار شده در سال ۱۳۹۴ در دانشگاه فرهنگیان (مرکز آموزش عالی شهید مطهری فارس)

نوع فعالیت	تعداد برگزار شده	حداقل آگاهی	حداکثر آگاهی	میانگین آگاهی از تعداد برگزار شده
جشنوارههای فرهنگی	۳	۰	۳	۱,۱
جشنوارههای قرآن و عترت	۴	۰	۴	۱,۲۴
فعالیتهای فرهنگی نهاد رهبری	۱۰	۰	۱۰	۲,۷۱
فعالیتهای کانونهای فرهنگی	۴	۰	۴	۱,۳۸
فعالیتهای فرهنگی بسیج	۲۰	۰	۱۶	۳,۴۷

بعد از فهمیدن میزان آگاهی دانشجو معلمان، حاصل جمع نسبتهای تعداد عنوان شده توسط آنها به کل موارد برگزار شده در هر مورد در سال ۱۳۹۴ به عنوان شاخص آگاهی آنها از فعالیت نهادهای فرهنگی در نظر گرفته شده است. نتایج حاصل نشان می دهد که میزان آگاهی دانشجو معلمان از فعالیتهای فرهنگی برگزار شده در دانشگاه شهید مطهری فارس در سال ۱۳۹۴ چندان خوب نیست، آنها به طور متوسط از ۱/۱ جشنواره فرهنگی برگزار شده مطلع شده اند؛ این در حالی است که در سال ۱۳۹۴ در مرکز آموزش عالی شهید مطهری فارس، ۳ جشنواره فرهنگی برگزار شده است. همچنین از ۴ جشنواره قرآن و عترت برگزار شده، دانشجو معلمان به طور متوسط از ۱/۲۴ آنها مطلع گردیده اند. بیشترین آگاهی دانشجو معلمان در زمینه برنامههای فرهنگی بسیج بود که از ۲۰ برنامه برگزار شده، پاسخگویان به طور متوسط از ۳,۴۷ آنها مطلع بودند. که البته این موضوع می تواند به دلیل تعداد بالای برنامههای فرهنگی برگزار شده توسط این نهاد فرهنگی بوده باشد.

۵، ۶) شرکت دانشجو معلمان در فعالیتهای فرهنگی به چه میزان هست؟

نتایج نشان می‌دهد که میزان شرکت دانشجوی معلمان در برنامه‌های نهادهای فرهنگی دانشگاه شهید مطهری فارس چندان زیاد نبوده است؛ یعنی هر دانشجوی معلمان از ۳ جشنواره فرهنگی برگزار شده، به‌طور متوسط در ۰/۸۲ آنها شرکت کرده است. همچنین هر دانشجوی معلمان از ۴ جشنواره قرآن و عترت برگزار شده، به‌طور متوسط در ۰/۷۵ آنها شرکت نموده است. بیشترین شرکت دانشجوی معلمان در برنامه‌های فرهنگی، مربوط به برنامه‌های فرهنگی بسیج بوده که هر دانشجوی معلمان از ۱۶ برنامه برگزار شده توسط این نهاد، به‌طور متوسط در ۱/۸۱ آنها شرکت کرده‌اند (جدول ۵).

جدول ۵: میزان شرکت دانشجویان در برنامه‌های نهادهای فرهنگی دانشگاه شهید مطهری فارس

نوع برنامه	تعداد برگزار شده	حداقل شرکت	حداکثر شرکت	متوسط شرکت
جشنواره فرهنگی	۳	۰	۳	۰/۸۲
جشنواره قرآن و عترت	۴	۰	۴	۰/۷۵
فعالیت‌های کانون‌های فرهنگی	۴	۰	۴	۰/۸
فعالیت‌های فرهنگی بسیج	۲۰	۰	۱۶	۱/۸۱
فعالیت‌های فرهنگی نهاد رهبری	۱۰	۰	۸	۱/۲۹

۶، ۶) آیا بین علاقه، آگاهی و ضرورت کسب اطلاعات فرهنگی توسط دانشجوی معلمان و شرکت آنها در فعالیت‌های نهادهای فرهنگی رابطه معناداری وجود دارد؟

بررسی رابطه بین شرکت دانشجوی معلمان در برنامه‌های فرهنگی با میزان علاقه به این برنامه‌ها، میزان احساس نیاز به آگاهی از این برنامه‌ها و بالاخره آگاهی آنها از برگزاری برنامه‌ها نشان می‌دهد که بین هر یک از موارد فوق با میزان شرکت آنها در فعالیت‌های نهادهای فرهنگی رابطه مثبت و معنی‌داری در سطح ۰/۰۵ وجود دارد. به‌عبارت دیگر با افزایش علاقه، آگاهی و ضرورت کسب اطلاعات از برگزاری برنامه‌های فرهنگی میزان شرکت افراد در این‌گونه برنامه‌ها اضافه می‌گردد. از بین سه متغیر یادشده آگاهی و علاقه، قوی‌ترین ضریب همبستگی را با شرکت دانشجوی معلمان در برنامه‌های مزبور دارد (۲/۶۵). جدول ۶ نتایج حاصل از محاسبه ضریب همبستگی پیرسون بین متغیرهای مورد مطالعه را نشان می‌دهد.

جدول ۶. ضرایب همبستگی پیرسون بین متغیرهای علاقه، آگاهی و ضرورت کسب اطلاعات و شرکت در فعالیتهای نهادهای فرهنگی

نام متغیر	علاقه	ضرورت	آگاهی	شرکت
علاقه	-	۰/۵۵۳	۰/۲۲۵	۰/۶۵
ضرورت	۰/۵۳۳	-	۰/۲۵۵	۰/۲۹۶
آگاهی	۰/۲۵۵	۰/۲۵۵	-	۰/۶۵
شرکت	۰/۶۵	۰/۲۹۶	۰/۶۵	-

با توجه به جدول بالا، می‌توان نتیجه گرفت که بین سه متغیر یادشده با شرکت افراد در این‌گونه برنامه‌ها رابطه مثبت و معنی‌دار در سطح ۰/۰۵ وجود دارد و افزایش در علاقه و احساس نیاز به کسب اطلاع و آگاهی، موجب افزایش در میزان شرکت افراد نیز می‌گردد.

۶، ۷) آیا بین دانشجو معلمان ورودی سال‌های مختلف از لحاظ علاقه به فعالیتهای نهادهای فرهنگی تفاوت معنی‌داری وجود دارد؟

از آنجا که علاقه به برگزاری فعالیتهای نهادهای فرهنگی یکی از پایه‌های اساسی شرکت افراد در نهادهای فرهنگی است؛ پس شناخت عواملی که بتواند علاقه افراد را به این‌گونه نهادها تحت تأثیر قرار دهد، از اهمیت زیادی برخوردار است که در این بخش، به آن پرداخته می‌شود. نکته‌ای که باید به آن توجه کرد این است که از آنجاکه آگاهی، میزان علایق افراد را متأثر می‌سازد؛ این متغیر به‌عنوان یک متغیر مداخله‌گر عمل می‌کند، بنابراین جهت بررسی تأثیر مقدار تحصیل در دانشگاه فرهنگیان شهید مطهری فارس بر علاقه‌مندی آن‌ها به فعالیتهای نهادهای فرهنگی لازم است این متغیر کنترل گردد. با ذکر این مسئله به بررسی مقدار تحصیل در دانشگاه فرهنگیان شهید مطهری فارس بر علاقه‌مندی آن‌ها به برنامه‌های فرهنگی به‌وسیله آزمون تحلیل واریانس می‌پردازیم (جدول ۷).

جدول ۷: آزمون معنی‌داری تفاوت میانگین نمره علاقه‌مندی دانشجو معلمان سال‌های ورودی مختلف

به فعالیتهای نهادهای فرهنگی

سطح معنی داری	درجه آزادی	F	میانگین نمره علاقه	تعداد	ورودی‌های دانشگاه فرهنگیان
۰/۱۷۵	۱۸۶	۱/۶۰۳	۳/۵۹	۸۷	ورودی سال ۹۱
			۳/۷۴	۵۱	ورودی سال ۹۲
			۳/۹۶	۱۱	ورودی سال ۹۳
			۳/۸۹	۳۷	ورودی سال ۹۴

نتایج حاصل از بکارگیری آزمون تحلیل واریانس نشان داد که بین دانشجویان ورودی سال‌های مختلف از لحاظ علاقه به شرکت در برنامه فرهنگی تفاوت معناداری وجود ندارد.

۸. نتایج

نتایج پژوهش نشان می‌دهد که دانشجو معلمان بیشتر به وسیله‌ی نشریات و اطلاعیه‌های فرهنگی از فعالیت‌های نهادهای فرهنگی آگاه می‌شوند که در حدود ۴۳/۶ درصد از دانشجو معلمان را تشکیل می‌دهند. لازمه شرکت افراد در فعالیت‌های نهادهای فرهنگی آگاهی آن‌ها از وجود چنین برنامه‌هایی است. به‌درستی کسانی که به فعالیتی علاقه نداشته باشند، کسب اطلاع در مورد آن را ضروری نمی‌دانند و در نتیجه درصد کسب اطلاع در مورد آن فعالیت بر نمی‌آیند و سرانجام در آن فعالیت شرکت نمی‌کنند، میزان علاقه دانشجو معلمان به فعالیت‌های فرهنگی بیشتر از حد متوسط (۱۵) است زیرا نمره دانشجو معلمان در مؤلفه علاقه، ۱۸/۵۷۷ هست. یکی از پیش‌نیازهای شرکت در فعالیت‌های نهادهای فرهنگی، آگاهی از وجود این فعالیت‌هاست و از طرفی، کسانی که دنبال کسب آگاهی می‌باشند که ضرورت آن را حس کرده باشند؛ دانشجو معلمان در حدی نسبتاً زیادی احساس ضرورت کسب اطلاعات فرهنگی نهادهای فرهنگی می‌کنند، میانگین نمره پاسخ‌گویان از این طیف ۱۸/۸۵ است که مؤید نتیجه یاد شده می‌باشد. همان‌گونه که ملاحظه می‌شود این نتایج با میزان علائق آن‌ها به فعالیت‌های فرهنگی هم‌خوانی دارد. بین سه متغیر علاقه، احساس ضرورت و آگاهی با شرکت افراد در این‌گونه فعالیت‌ها رابطه مثبت و معنی‌دار وجود دارد و افزایش در علاقه و احساس نیاز به کسب اطلاع و آگاهی، موجب افزایش در میزان شرکت افراد نیز می‌گردد؛ این موضوع نیز در تحقیقات (نیک کار ۱۳۸۴)، [جواهری، ۱۳۸۶]، [آورید، ۱۳۸۴] مورد تأیید قرار گرفته است. از آنجا که علاقه به برگزاری فعالیت‌های نهادهای فرهنگی یکی از پایه‌های اساسی شرکت افراد در نهادهای فرهنگی است؛ پس شناخت عواملی که بتواند علاقه افراد را به این‌گونه نهادها تحت تأثیر قرار دهد، از اهمیت زیادی برخوردار است، نتایج نشان می‌دهد که بین دانشجویان ورودی سال‌های مختلف از لحاظ علاقه به شرکت در برنامه فرهنگی تفاوت معناداری وجود ندارد. در میان نهادهای فرهنگی دانشگاه فرهنگیان، نهاد رهبری توانسته است علاقه‌ی دانشجو معلمان را بیشتر و بهتر جلب کند که در نتیجه باعث شده یک احساس ضرورت خوبی بین دانشجویان برای آگاهی از این برنامه‌ها بوجود آید که البته می‌تواند ناشی از یک نیازسنجی منطقی که این نهاد فرهنگی انجام داده است باشد. نهاد فرهنگی بسیج بیشترین میزان آگاهی دانشجویان را به خود اختصاص داده که البته می‌تواند به دلیل برگزاری تعداد بالای برنامه‌های این نهاد فرهنگی باشد؛ اما در مقایسه با تعداد برنامه‌های برگزار شده توسط نهاد رهبری می‌توان گفت که نهاد رهبری در این زمینه عملکرد بهتری داشته است؛ همچنانکه، در بخش شرکت دانشجویان در برنامه‌های فرهنگی نیز می‌توان همین امر را متصور شد. جشنواره‌های قرآنی نیز از علاقه‌مندی نسبتاً خوبی بین دانشجویان برخوردار است؛ لذا باعث بوجود آمدن یک احساس ضرورت نسبتاً خوبی برای آگاهی از فعالیت‌های این نهاد فرهنگی بین دانشجویان شده است که از دلایل این امر می‌توان به سابقه این نوع فعالیت‌ها و فضای قرآنی که بین دانشجویان وجود دارد اشاره کرد. کمترین علاقه‌مندی مربوط به کانون‌های فرهنگی دانشگاه بوده که از دلایل این موضوع می‌تواند به آشنایی کم دانشجویان با کانون‌های فرهنگی مربوط باشد. نتایج بخش سنجش آگاهی حاکی از آن است که بطور کلی آگاهی دانشجویان از برگزاری این‌گونه برنامه‌ها زیاد نیست؛ به طوری که از ۴۱ برنامه برگزار شده، دانشجویان به طور متوسط از ۹/۹ برنامه‌ها آگاه شده‌اند. در بخش شرکت نیز همین موضوع صدق می‌کند؛ به طوری که از ۴۱ برنامه برگزار شده، دانشجویان بطور متوسط در ۴۷/۵ برنامه شرکت کرده‌اند.

نتایج این پژوهش ما را به درک بهتری از نهادهای فرهنگی دانشگاه شهید مطهری فارس و فعالیت‌های آن‌ها می‌رساند و باعث می‌شود که ما در تحقیقات آتی با استفاده از راهبردها و روش‌های این پژوهش بهتر بتوانیم از میزان تأثیر نهادهای فرهنگی در دانشگاه‌های فرهنگیان به دست آوریم.

۹. پیشنهادها

۱-۹- نهاد های فرهنگی دانشگاه فرهنگیان از طریق تهیه برشور، تراکت، نشریات، تابلوهای اعلانات در مکان های مناسب زمینه اطلاع رسانی بهتر در زمینه برنامه های فرهنگی را بوجود آورند و از پتانسیل فضای مجازی از جمله شبکه های اجتماعی به نحو بهتری استفاده نمایند.

۲-۹- به منظور آگاهی از علاقه دانشجوی معلمان نسبت به فعالیت‌های فرهنگی لازم است در این زمینه نیازسنجی منطبق به اصول علمی انجام پذیرد تا نیازهای واقعی دانشجوی معلمان متناسب با شرایط سنی آنها و موقعیت زندگی در مقطع کنونی جامعه در نظر گرفته شود.

۳-۹- به روسا، مسئولان و کارشناسان فرهنگی دانشگاه فرهنگیان پیشنهاد می‌شود تا ضمن شناسایی دانشجویان فعال و ممتاز، با تشویق به موقع و مناسب و استفاده از روش های مبتنی بر ارزش ها و انگیزش های درونی به جای روش های تحمیلی زمینه حضور هرچه بیشتر دانشجویان را در برنامه‌های فرهنگی به وجود آورند.

۴-۹- طراحی محتوا برای فعالیت نهادهای فرهنگی در دانشگاه فرهنگیان تداوم شود با آموزه های دینی و اعتقادی با زبانی لطیف و متناسب با ذائقه امروزی دانشجویان، تا زمینه ی جذب مشارکت و همکاری هر چه بیشتر آن ها در برنامه های فرهنگی دانشگاه فراهم شود.

۱۰. محدودیت‌ها

۱۰-۱- به‌رغم تلاش پژوهش‌گر جهت جلب رضایت آزمودنی‌ها و ایجاد انگیزه در آن‌ها مبنی بر اینکه نتایج این پژوهش از اهمیت بالایی برخوردار است، بازم به نظر می‌رسد تعدادی از آزمودنی‌ها به پرسشنامه‌ها با بی‌دقتی جواب داده‌اند و پژوهشگر مجبور شد تا در خصوص پرسشنامه‌های پاسخ داده نشده مبتنی بر مقیاس مورد نظر از میانگین یا میانه استفاده کند.

۱۱. منابع

- احمد حسینی، مینا (۱۳۹۲)، «*رابطه‌ی استفاده از اینترنت با نگرش‌های فرهنگی اخلاقی و مذهبی اسلامی*»، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، تهران، دانشگاه تربیت‌معلم: دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی

- احمدی، حسین؛ احمدی ازغندی، حسن (۱۳۹۳)، «بررسی میزان گرایش نسبت به فعالیت‌ها و نهادهای فرهنگی دانشگاه (مطالعه موردی: دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی مشهد)»، *فصلنامه مطالعات جامعه‌شناختی جوانان*، سال پنجم، شماره شانزدهم، ص ۲۷-۴۴

- ازکیا، مصطفی. (۱۳۷۷)، *جامعه‌شناسی توسعه*؛ تهران: نشر کلمه

- آوریذ، سولماز؛ علمی، محمود (۱۳۸۹)، «بررسی عوامل مؤثر بر مشارکت اجتماعی و فرهنگی دانشجویان دختر دانشگاه پیام نور (بررسی موردی پیام نور مرکز رشت)»، *مجله زن و مطالعات خانواده*، سال سوم، شماره ۹، صص ۳۷-۵۶
- بابایی، محمود (۱۳۷۸)، *نیازسنجی اطلاعات*؛ تهران: مرکز اطلاعات و مدارک علمی
- جواهری، فاطمه (۱۳۸۶)، «کند و کاو در آثار قشریندی جامعه: بررسی تأثیر پایگاه اجتماعی- اقتصادی برگرایش ها و رفتار آنان»، *پژوهشنامه علوم انسانی دانشگاه شهید بهشتی ویژه نامه جامعه شناسی*، شماره ۳
- خامنه‌ای، سید علی (۱۳۹۰)، *دغدغه های فرهنگی: شرح مزجی یکی از بیانات محوری مقام معظم رهبری در سال ۱۳۷۳ با استفاده از دیگر بیانات معظم له*؛ تهران: موسسه جهادی، مرکز صهبا
- رفیع پور، فرامرز (۱۳۶۴)، *جامعه روستایی و نیازهای آن: پژوهشی در ۲۳ روستای برگزیده استان یزد*؛ تهران: شرکت سهامی انتشار
- رفیع پور، فرامرز (۱۳۷۲)، *سنجش گرایش های روستائیان نسبت به جهاد سازندگی*؛ تهران: مرکز تحقیقات و بررسی مسایل روستای
- ریتزر، جورج (۱۳۷۴)، *نظریه های جامعه شناسی در دوران معاصر*؛ ترجمه: محسن ثلاثی، انتشارات علمی
- سیف زاده، حسن (۱۳۷۴)، *نظریه های مختلف درباره راههای یگوناگون نوسازی و دگرگونیهای سیاسی*؛ تهران: انتشارات قومس
- سراج زاده، سید حسین؛ ادهمی، جمال (۱۳۸۷)، «بررسی تفاوت های قومیتی دانشجویان از نظر فعالیت در کانون های فرهنگی دانشگاه ها»، *فصلنامه تحقیقات فرهنگی*، سال اول، شماره ۲
- شمشیری، بابک؛ شاه سنی، شهرزاد (۱۳۹۳)، *مباحثی در جامعه شناسی آموزش و پرورش*؛ شیراز: آوند اندیشه
- صبوری خسروشاهی، حبیب (۱۳۸۹)، «آموزش و پرورش در عصر جهانی شدن؛ چالش ها و راهبردهای مواجهه با آن»، *فصلنامه مطالعات راهبردی جهانی شدن*؛ سال اول، پیش شماره اول

- علوی تبار، علیرضا (۱۳۷۹)، *بررسی الگوی مشارکت شهروندان در اداره امور شهرها*؛ تهران: انتشارات سازمان شهرداری های کشور

- کاشانی، مجید (۱۳۸۴)، «تحلیل راهکارهای مصوب آموزش عالی برای تحقق فضای اسلامی دانشگاه‌ها»؛ *فصلنامه دانشگاه اسلامی*، ش ۶۲-۵۲، ص ۶۴-۳۱.

- کواکس، میته و دیگران (۱۳۷۹)، *اطلاع‌رسانی و فرهنگ*؛ ترجمه‌ی محمود نجاتی حسینی، تهران: خانه کتاب

- کوثری (۱۳۷۹)، *مشارکت فرهنگی*؛ تهران: انتشارات آن

- محسنی، منوچهر (۱۳۷۴)، *بررسی زمینه های مشارکت روستائیان و ارتباط آن با ترویج کشاورزی*؛ معاونت ترویج و مشارکت مردمی و وزارت جهاد سازندگی.

- محسنی، منوچهر (۱۳۷۹)، *بررسی آگاهی‌ها و نگرش‌ها و رفتارهای اجتماعی-فرهنگی در ایران*؛ تهران: شورای فرهنگی عمومی. دبیرخانه.

- معاونیان تربیتی، فاطمه (۱۳۹۰)، «بررسی نگرش دانشجویان دانشگاه‌های شهید بهشتی، امام صادق (ع) و الزهرا (ص) نسبت به شرایط علمی- پژوهشی، فرهنگی و اجتماعی دانشگاه محل تحصیل»؛ پایان نامه کارشناسی ارشد. اهواز، دانشگاه اصفهان: دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی.

- ملیحه نیک کار و همکاران (۱۳۸۴)، «بررسی نگرش دانشجویان دانشگاه فارس نسبت به برنامه های فرهنگی و هنری و عوامل مؤثر بر شرکت آنها در این گونه فعالیت ها»؛ *مجله علوم اجتماعی و انسانی دانشگاه فارس*، شماره ۴

- مهرمحمدی، محمود (۱۳۹۲)، *باز اندیشی فرایند یاددهی - یادگیری*؛ تهران: موسسه فرهنگی مدرسه برهان (انتشارات مدرسه)

- میچل، ترانس آر (۱۳۷۳)، *مردم در سازمان‌ها: زمینه رفتار سازمانی*؛ ترجمه حسین شکرکن، تهران: انتشارات رشد.

- میرزایی، حسینعلی (۱۳۸۱)، «بررسی نگرش فرهنگی دانشجویان کارشناسی روزانه دانشگاه تبریز و برخی عوامل مرتبط بر آن»؛ پایان نامه کارشناسی ارشد، تبریز. دانشگاه تبریز: دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی

- نیک کار، ملیحه؛ فرزین، فرزانه؛ احمدی لاری، رکن الدین (۱۳۸۴)، «بررسی نگرش دانشجویان دانشگاه فارس نسبت به برنامه های فرهنگی و هنری و عوامل مؤثر بر شرکت آنها در این گونه فعالیت ها»، *مجله علوم اجتماعی و انسانی دانشگاه فارس*، شماره ۲۲

- هاشم زهی، نوروز؛ میرزا، بهروز؛ رشتیانی، آذر (۱۳۹۰)، «عوامل مؤثر بر گرایش دانشجویان به برنامه های فرهنگی دانشگاه (مقایسه دانشگاه آزاد اسلامی تهران شرق با دانشگاه دولتی شهید بهشتی)»، *مجله مطالعات توسعه اجتماعی ایران*، شماره ۱، صص ۹۹ - ۱۱۲

- هانتینگتون، ساموئل (۱۳۷۰)، *سامان سیاسی در جوامع دستخوش دگرگون*؛ ترجمه محسن ثلاثی، تهران: نشر علم.

- یونسکو (۱۳۷۶)، *فرهنگ و توسعه (رهیافت مردم شناختی)*؛ ترجمه نعمت الله فاضلی و محمد فاضلی. تهران: وزارت فرهنگ ارشاد اسلامی

- Ajzen, I. & Fishbein, M. (2005). The influence of attitudes on behavior. *The handbook of attitudes*, 173, 221.

- Chang, S. Yeung, Y. & Cheng, M. (2009). Ninth graders' learning interests, life experiences and attitudes towards science & technology. *Journal of science Education and technology*, 18, 447-457.

- Mann, D. (1989). "**Pedagogy and Politics: Effective Schools and American Educational Politics**". En Reynolds, D. y Cuttance, P. (eds.), *New Directions in School Effectiveness and School Improvement*. Londres: Cassell

- Seelye, H. N. (1984). *Teaching Culture. Strategies for Intercultural Communication*

- Weidman, J. C(2008), **Socialization in Higher Education**, University of Pittsburgh, USA, ChainNational University, Taiwan, 20 November.

- Yu-bin, M. A. & XIONG, M. (2007). The Reform of Teacher Culture and the Reconstruction of Teacher Collaborative Culture [J]. *Journal of Northeast Normal University (Philosophy and Social Sciences)*, 4, 027